

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδότησης 138/2023

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Τμήμα ΣΤ')

Συνεδρίαση της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2023

Σύνθεση

Πρόεδρος : Χαράλαμπος Μπρισκόλας, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Μέλη: Βασιλική Τύρου, Βασίλειος Κορκίζογλου, Νικόλαος Καραγιώργης, Αικατερίνη Γαλάνη, Αναστασία Ζαφειριάδου, Θεόδωρος Ράπτης, Αντώνιος Παπαγεωργίου, Μαρία Δεληγιάννη, Μαρία Μπασδέκη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Γεωργία Ζουγανέλη, Πάρεδρος ΝΣΚ

Αριθμός ερωτήματος: Το υπ' αριθ. πρωτ. Φ.80000/103999/27.11.2023 έγγραφο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Ασφάλισης, της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Ασφάλισης, της Διεύθυνσης Πρόσθετης και Επαγγελματικής Ασφάλισης – του Τμήματος Εφάπαξ Παροχών.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται, εάν:

1) είναι σύλλημο, το «Αλληλοβοηθητικό Ταμείο Πρόνοιας Εργαζόμενων ΑΤΕ», που προέρχεται από μετατροπή, δυνάμει του άρθρου 6 παρ. 20 του ν.3029/2002, σε ν.π.ι.δ., του Κλάδου Πρόνοιας του πρώην ν.π.δ.δ. με την επωνυμία «Ταμείο Συντάξεων και Πρόνοιας Προσωπικού της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος» (Τ.Σ.Π.-Α.Τ.Ε.), να διαλυθεί και να τεθεί σε εκκαθάριση, χωρίς προηγούμενη έγκριση των Υπουργών Εργασίας και

Κοινωνικής Ασφάλισης και Οικονομικών, οι οποίοι έχουν εγκρίνει την σύστασή του εν λόγω με την έκδοση ΚΥΑ;

2) είναι νόμιμη η εκκαθάριση της περιουσίας του ως άνω Ταμείου – ν.π.ι.δ. (Α.Τ.ΠΕ.Α.Τ.Ε.), δεδομένου ότι έχουν διατεθεί σε αυτό περιουσιακά στοιχεία με δημόσιο χαρακτήρα του πρώην ν.π.δ.δ. Τ.Σ.Π. - Α.Τ.Ε., με σκοπό την καταβολή εκ μέρους του Α.Τ.ΠΕ.Α.Τ.Ε., στους ασφαλισμένους του, της εφάπαξ παροχής;

3) Είναι νόμιμος ο ορισμός των μελών του Διοικητικού του Συμβουλίου του ανωτέρω Ταμείου – ν.π.ι.δ., ως εκκαθαριστών, παρ' όλες τις προαναφερθείσες εκκρεμότητες και παρεκκλίσεις από την κείμενη νομοθεσία, και την εν εξελίξει διαδικασία ελέγχου του στο πλαίσιο εφαρμογής της ΥΑ περί επιβολής διοικητικών κυρώσεων;

4) Είναι σύννομη η τροποποίηση του Καταστατικού του εν λόγω Ταμείου - ν.π.ι.δ., με την οποία αποφασίσθηκε από τα διοικητικά του όργανα ότι τα εναπομείναντα περιουσιακά του στοιχεία, σε περίπτωση λύσεως και θέσεώς του σε εκκαθάριση, θα περιέρχονται στα μέλη του;

.....

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΣΤ' Τμήμα), γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Στο πλαίσιο της εφαρμογής της Φ.51010/1821/16/24.02.2004 υπουργικής απόφασης περί επιβολής διοικητικών κυρώσεων, απεστάλη η με αρ. 16794/15-2-2023 έγγραφη προειδοποίηση του Υπουργείου και πραγματοποιήθηκε ακρόαση μετά από την με αρ. 85743/29-09-2023 κλήση για την προσκόμιση στοιχείων, διότι διαπιστώθηκε ότι το Αλληλοβοηθητικό Ταμείο Πρόνοιας Εργαζομένων (πρώην) Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος δεν είχε ανταποκριθεί κατ' επανάληψη στις υποχρεώσεις του βάσει των ν. 3029/2002 και 4261/2014, στα ακόλουθα θέματα:

α) Το Ταμείο δεν έχει συμμορφωθεί με την υποχρέωση δυνάμει του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1.Ζ του άρθρου 180 του ν. 4261/2014 περί ετήσιας υποβολής αναλογιστικών μελετών έως και τη χρήση 2021 και οικονομικών

καταστάσεων και αναλογιστικής μελέτης για το έτος 2022 στην Εθνική Αναλογιστική Αρχή για τον έλεγχο της βιωσιμότητάς του.

β) Το Ταμείο έχει διαφοροποιήσει αναδρομικά τον τρόπο υπολογισμού της παροχής και την βάση υπολογισμού των εισφορών τροποποιώντας το Καταστατικό του το έτος 2019 χωρίς την έκδοση της προβλεπόμενης στο άρθρο 6 του ν. 3029/2002 ΚΥΑ. Το Ταμείο δεν έχει απαντήσει ως προς τους λόγους για τους οποίους δεν τηρήθηκε η κατά νόμο διαδικασία για να εκδοθεί η σχετική ΚΥΑ. Επιπλέον, δεν έχει διευκρινιστεί αν αυτή η αναδρομική τροποποίηση, η οποία δεν εγκρίθηκε από τις εποπτικές αρχές, έχει τελικό όφελος ή μη για τους ασφαλισμένους, αλλά και για το Ταμείο.

γ) Στα καταστατικά των ετών 2008, 2011, 2014, 2019 έχουν συμπεριληφθεί οι μεταβατικές διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 24 του Καταστατικού του 2004 (περί υπολογισμού της παροχής με το προ της μετατροπής τρόπο για μια μεταβατική πενταετία από την μετατροπή, ήτοι μέχρι το 2009). Η συμπερίληψη αυτή δημιούργησε προσδοκίες σε όλους τους ασφαλισμένους ως προς τον υπολογισμό του εφάπαξ βοηθήματος και δεν έχει διευκρινιστεί εάν αυτή ζημίωσε το Ταμείο ή όχι.

δ) Κατά την ανάκληση λειτουργίας της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος και την παύση επιβολής εισφορών στα μέλη από 27-7-2012 απονεμήθηκε το μεγαλύτερο μέρος της παροχής στους ασφαλισμένους του Ταμείου. Δεν έχει τεθεί υπόψη του Υπουργείου η νομική βάση επί της οποίας αποδίδεται μέρος της παροχής και όχι το σύνολό της. Επίσης, παραμένει αντιφατικό, χωρίς το Ταμείο να έχει λάβει θέση επ' αυτού, το γεγονός ότι εξακολουθούν να θεωρούνται μέλη του Ταμείου πρόσωπα που έλαβαν μέρος της παροχής.

ε) Στους ισολογισμούς χρήσης ετών 2018 και 2019 διαπιστώνονται καταβολές αναγνώρισης προϋπηρεσίας και στο κόστος κύριας δραστηριότητας εμφανίζονται διαφορές εφάπαξ παροχής. Δεν έχει διευκρινιστεί από το Ταμείο

i) εάν οι καταβολές αυτές αφορούν νέα αιτήματα αναγνώρισης από πρόσωπα που έχουν λάβει μέρος της παροχής και για τα οποία έχει επέλθει ο ασφαλιστικός κίνδυνος, ii) ο μισθός με τον οποίο υπολογίζεται η αναγνώριση, δεδομένου ότι οι ανωτέρω δικαιούχοι δεν αμείβονται και δεν απασχολούνται στην ΑΤΕ και iii) εάν αυτές οι αναγνωρίσεις πραγματοποιούνται για θεμελίωση χρόνου της παροχής ή και για προσαύξηση του ποσού αυτής.

Με την υπ' αριθμ. 16794/15.02.2023 έγγραφη προειδοποίηση του Υπουργείου προς το Ταμείο ζητήθηκε ενημέρωση για την πορεία του, την οικονομική του κατάσταση ελλείψει εισροής νέων μελών και κατ' επέκταση εισφορών και γενικότερα της λειτουργίας του ως ασφαλιστικού φορέα, θέματα τα οποία έπρεπε να θέσει στη γενική συνέλευση και στη συνέχεια να γνωστοποιήσει τα αποτελέσματά της και στην Εθνική Αναλογιστική Αρχή. Τα ως άνω ζητήθηκαν εκ νέου με το από 12.05.2023 έγγραφο της Υπηρεσίας.

Παρόλες τις προαναφερόμενες εκκρεμότητες και παρεκκλίσεις από την κείμενη νομοθεσία και την εν εξελίξει διαδικασία ελέγχου στο πλαίσιο εφαρμογής της ΥΑ περί επιβολής διοικητικών κυρώσεων, το Ταμείο, με το με αρ. 540/30-10-2023 έγγραφό του, γνώρισε στις δύο εποπτικές αρχές, την προηγούμενη της ακρόασης, ότι αποφάσισε να προχωρήσει σε ενέργειες λύσης και θέσης του σε εκκαθάριση.

Ειδικότερα ανέφερε ότι μετά την θέση της ΑΤΕ Α.Ε. σε εκκαθάριση «...εξέλιπε συναφώς η βασική προϋπόθεση βιωσιμότητας του Ταμείου μας που είναι οι εργαζόμενοι και ο εργοδότης και οι εξ αυτών καταβαλλόμενες εισφορές, εν ταυτώ δε εξέλιπαν και οι προϋποθέσεις για να ασκηθεί εποπτεία επ' αυτού από τα Υπουργείο σας, καθώς η ύπαρξη των ανωτέρω αποτελούσε εκ του νόμου προαπαιτούμενο προς τούτο. Εξάλλου, έκτοτε δεν υφίστανται ασφαλισμένοι του Ταμείου μας, των οποίων τα συμφέροντα πρέπει να τύχουν προστασίας από το κράτος μέσω του ελέγχου και της εποπτείας αυτού επί του «ασφαλιστικού» του κεφαλαίου».

Λόγω της ανωτέρω απόφασης το Ταμείο θεωρεί ότι «...δεν είναι καν πλέον εν λειτουργία, ώστε να δύναται να ασκηθεί από το Υπουργείο σας η επικαλούμενη επ' αυτού εποπτεία, έστω ότι υπόκειται καταρχάς σ' αυτήν. Πλέον λειτουργεί μόνο για τις ανάγκες της εκκαθάρισεως και για κανέναν άλλο λόγο και σκοπό, συνεπώς η επιβολή οιασδήποτε διοικητικής κυρώσεως ή η λήψη μέτρου σε βάρος του Ταμείου μας θα εξέφευγε, ως γνωρίζετε άριστα, του ισχύοντος νομικού πλαισίου και των δυνάμει αυτού αρμοδιοτήτων σας».

Στη συνέχεια κατά την διενέργεια της ακρόασης που πραγματοποιήθηκε με την ηγεσία και την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου, έγινε γνωστό ότι με σχετική απόφαση της Γενικής Συνέλευσης έχουν ορισθεί εκκαθαριστές τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου.

Επιπλέον, η ερωτώσα υπηρεσία επισημαίνει ότι, εξ όσων γνωρίζει από τον ιστότοπο του Ταμείου, αυτό έχει προβεί σε τροποποίηση της παραγράφου 4 του άρθρου 24 του Καταστατικού του, τον Μάιο του 2023, στο οποίο πλέον προβλέφθηκε ότι: *«Τα εναπομείναντα περιουσιακά στοιχεία του Ταμείου σε περίπτωση λύσεως και θέσεώς του σε εκκαθάριση περιέρχονται στα μέλη του ΑΤΠΠΕΑΤΕ και στους νόμιμους κληρονόμους τους.....»*, με αποτέλεσμα να μην μεταβιβάζονται κατ' ισομοιρία *«...στους συλλόγους συνταξιούχων ΑΤΕ, στον ΣΑΑΑΤΕ, στον ΣΕΤΑΠ και στον ΟΣΥΑΤΕ»*, όπως οριζόταν στην αμέσως προηγούμενη τροποποίηση (του έτους 2019) της ίδιας παραγράφου του αυτού άρθρου του εν λόγω Καταστατικού.

Κατόπιν τούτων, το Υπουργείο, με το υπ' αριθμ. πρωτ. 98038/8.11.2023 έγγραφο, έδωσε την εντολή στη διοίκηση του Ταμείου να μην προχωρήσει σε εκκαθάριση και διανομή της περιουσίας του διότι η περιουσία αυτή είχε δοθεί στο Α.Τ.Π.Ε.Α.Τ.Ε., κατά τη μετατροπή του σε ν.π.ι.δ., προς εξυπηρέτηση του σκοπού για τον οποίο είχε ταχθεί (διασφάλιση του ανταλλάγματος της εφάπαξ παροχής των ασφαλισμένων του).

2. Επακολούθησε το υπ' αριθμ. πρωτ. 108193/8.12.2023 συμπληρωματικό έγγραφο της Διεύθυνσης Πρόσθετης και Επαγγελματικής Ασφάλισης – Τμήμα Εφάπαξ Παροχών, στο οποίο αναφέρονται οι τροποποιήσεις του καταστατικού του ως άνω Ταμείου, οι οποίες έλαβαν χώρα κατά χρονολογική σειρά τα έτη 2008, 2011, 2014, 2019 και το Μάιο του 2023 και για τις οποίες ουδέποτε εκδόθηκε κοινή υπουργική απόφαση που να τις εγκρίνει.

Ειδικότερα, οι τροποποιήσεις του καταστατικού του Ταμείου αφορούν: α) την προσθήκη εδαφίου στην παράγραφο 1 του άρθρου 7, όπου για πρώτη φορά, το έτος 2008, προβλέπεται η δυνατότητα διάλυσης του Ταμείου με την πλειοψηφία των $\frac{3}{4}$ των ψηφισάντων μελών, σύμφωνα με το άρθρο 99 ΑΚ, β) τη διαμόρφωση της παραγράφου 4 του άρθρου 24 το έτος 2014, σύμφωνα με την οποία: *«τα εναπομείναντα περιουσιακά στοιχεία του Ταμείου σε περίπτωση λύσεως και θέσεώς του σε εκκαθάριση μεταβιβάζονται στον Σύλλογο Εργαζομένων Τράπεζας Αγροτικής Πειραιώς (ΣΕΤΑΠ)»*, γ) την εκ νέου διαμόρφωση της προηγούμενης παραγράφου του αυτού άρθρου, το έτος 2019, σύμφωνα με την οποία *«τα εναπομείναντα περιουσιακά στοιχεία του Ταμείου σε περίπτωση λύσεως και θέσεώς του σε εκκαθάριση μεταβιβάζονται κατ' ισομοιρία στους συλλόγους συνταξιούχων ΑΤΕ, στον ΣΑΑΑΤΕ, στον*

ΣΕΤΑΠ και στον ΟΣΥΑΤΕ» και δ) την τελευταία τροποποίηση που φέρεται να έγινε το Μάιο του 2023, σύμφωνα με την οποία, «τα εναπομείναντα περιουσιακά στοιχεία του Ταμείου σε περίπτωση λύσεως και θέσεώς του σε εκκαθάριση περιέρχονται στα μέλη του ΑΤΠΠΕΑΤΕ και στους νομίμους κληρονόμους τους, όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 18 του παρόντος».

Ακολούθως, η υπηρεσία υπέβαλε τα ως άνω, εκτιθέμενα στην περίληψη της παρούσας, ερωτήματα.

Νομοθετικό πλαίσιο

3. Με την υπ' αριθμ. 46/3239/23.2.1987 απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Β' 108) «Τροποποίηση και συμπλήρωση του Καταστατικού του Τ.Σ.Π.-Α.Τ.Ε.», με την οποία τροποποιήθηκε, ανασυντάχθηκε και συμπληρώθηκε το καταστατικό του Τ.Σ.Π.-Α.Τ.Ε., όπως αυτό είχε εγκριθεί με την απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας με αριθμό 37401 της 26/27 Ιουλίου 1932, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1 (Σύσταση – Τίτλος- Έδρα- Νομική Φύση- Εποπτεία)

«1. Συνίσταται αυτοτελής νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με έδρα την Αθήνα με την επωνυμία «ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ», του οποίου την εποπτεία και τον έλεγχο έχει το κράτος και ασκούνται από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων...2. Η λειτουργία του Ταμείου διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος καταστατικού και από τις διατάξεις της γενικής ή ειδικής ασφαλιστικής νομοθεσίας, που ισχύει κάθε φορά και διέπει τους οργανισμούς κοινωνικής ασφαλίσεως, οι οποίοι εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων».

Άρθρο 2 (Σκοπός)

«1. Σκοπός του Ταμείου είναι η ασφάλιση των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 3 του παρόντος, για περιπτώσεις αναπηρίας, γήρατος και θανάτου, καθώς και η ασφάλιση των μελών της οικογένειάς τους σε περίπτωση θανάτου του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου προστάτη τους, σύμφωνα με αυτά που ορίζονται ειδικότερα στο παρόν καταστατικό. 2. Η ασφάλιση που ασκείται από το Ταμείο, ενεργείται από τους παρακάτω δύο οικονομικά αυτοτελείς και ξεχωριστούς μεταξύ τους κλάδους: α) τον Κλάδο Συντάξεων (ασφάλιση

αναπηρίας, γήρατος και θανάτου) και β) τον Κλάδο Προνοίας (εφάπαξ βοηθήματα- έξοδα κηδείας)».

Άρθρο 10 (Οικονομική Αυτοτέλεια των Ασφαλιστικών Κλάδων)

1. Οι Κλάδοι που αναφέρονται στο άρθρο 2 του παρόντος καταστατικού έχουν πλήρη οικονομική αυτοτέλεια. Για τον καθένα απ' αυτούς τηρούνται ιδιαίτεροι λογαριασμοί.

Απαγορεύεται η μεταφορά ποσών ή πιστώσεων, από τον ένα Κλάδο στον άλλο εκτός εάν με τις μεταφορές αυτές επιδιώκεται η διόρθωση λογιστικών σφαλμάτων.

Τα Κεφάλαια και γενικά οι πόροι των Κλάδων Ασφάλισης χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τις ασφαλιστικές παροχές που χορηγούνται αντίστοιχα από κάθε έναν απ' αυτούς...».

Άρθρο 31

«1. Σκοπός του Κλάδου Προνοίας είναι η χορήγηση χρηματικών παροχών στους ασφαλισμένους στον Κλάδο αυτό και στα μέλη οικογένειας των ασφαλισμένων, που πεθαίνουν, σύμφωνα με αυτά που ειδικότερα ορίζονται στα επόμενα άρθρα.

2. Οι παροχές του Κλάδου Προνοίας χορηγούνται στους δικαιούχους μόνο εφόσον επαρκούν τα κεφάλαια αυτού. Δεν είναι δυνατή η μεταφορά στον κλάδο αυτό περιουσιακών στοιχείων από τον Κλάδο Συντάξεων».

4. Με την παράγραφο 20 του άρθρου 6 του ν. 3029/2002 «Μεταρρύθμιση Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης» (Α' 160), ως ισχύει, ορίστηκαν τα εξής:

«20. Οι αυτοτελείς κλάδοι ή Τομείς Πρόνοιας που χορηγούν εφάπαξ βοηθήματα, για τα οποία καταβάλλονται εισφορές μόνο από τους εργαζόμενους, δύνανται να μετατρέπονται σε Ν.Π.Ι.Δ. με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, μετά από αίτηση που υποβάλλει προς αυτούς το Διοικητικό Συμβούλιο κάθε Ταμείου. (Το πρώτο αυτό εδάφιο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 8 του άρθρου 138 του ν. 3655/2008 «Διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις» – Α' 158).

Κατά την ανωτέρω μετατροπή, η ακίνητη περιουσία των υφιστάμενων ασφαλιστικών ταμείων περιέρχεται αυτοδίκαια στο νέο Ν.Π.Ι.Δ. χωρίς την καταβολή φόρου μεταβίβασης ή τέλους ή δικαιώματος υπέρ του Δημοσίου,

Ο.Τ.Α. ή άλλου προσώπου." (Το εδάφιο αυτό προστέθηκε μετά το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 20 του άρθρου 6 του ν. 3029/2002, με την παράγραφο 6 του άρθρου 35 του ν. 3220/2004 «Μέτρα αναπτυξιακής και κοινωνικής πολιτικής - αντικειμενικοποίηση του φορολογικού ελέγχου και άλλες διατάξεις» - Α' 15).

Με την ίδια κοινή απόφαση εγκρίνεται και το καταστατικό του Ν.Π.Ι.Δ.

Τα εν λόγω ταμεία με αποφάσεις των Διοικητικών τους Συμβουλίων, ύστερα από αναλογιστική μελέτη η οποία και υποβάλλεται προς έγκριση στους Υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζουν το ύψος των παρεχόμενων εφάπαξ βοηθημάτων για τους ασφαλισμένους και τους συνταξιούχους τους, διασφαλίζοντας την αναλογιστική ισορροπία κάθε ταμείου.

“Για την μετατροπή των Ταμείων, πλην των αναφερόμενων στα ανωτέρω εδάφια προϋποθέσεων, απαιτείται και γνώμη των Διοικητικών Συμβουλίων των οικείων συνδικαλιστικών οργανώσεων των ασφαλισμένων τους.

Το σύνολο της κινητής και ακίνητης περιουσίας των μετατρεπόμενων φορέων περιέρχεται στα νέα Ταμεία τα οποία θεωρούνται καθολικοί διάδοχοι....

Το εφάπαξ βοήθημα των Ταμείων αυτών, καθώς και οι όροι χρηματοδότησης δύνανται να ανακαθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από πρόταση των οργάνων διοίκησης των νέων Ταμείων και σύνταξη αναλογιστικής μελέτης, που υποβάλλεται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και εγκρίνεται με την ίδια απόφαση. Αναλογιστικές μελέτες εκπονούνται υποχρεωτικά από τα νέα Ταμεία κάθε δύο (2) χρόνια για τη διαπίστωση της οικονομικής τους πορείας και υποβάλλονται για έγκριση στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μετά από γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής.

Εφόσον τα μετατρεπόμενα Ταμεία λειτουργήσουν με τη μορφή επαγγελματικών Ταμείων, θα ισχύουν γι' αυτά τα άρθρα 7 και 8 του ίδιου νόμου». (Τα εντός “ ” εδάφια προστέθηκαν στο τέλος της παραγράφου 20 του ν. 3029/2002, με την παράγραφο 7 του άρθρου 22 του ν. 3232/2004 «Θέματα κοινωνικής ασφάλισης και άλλες διατάξεις» - Α' 48):

Ακολούθως, με την παράγραφο 3 του άρθρου 63 του ν. 3518/2006 «Αναδιάρθρωση των Κλάδων του Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών...» (Α'

272), το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 7 του άρθρου 22 του ν. 3232/2004 που είχε προστεθεί στην παράγραφο 20 του άρθρου 6 του ν. 3029/2002, (δηλαδή το εδάφιο που όριζε ότι: «*Το σύνολο της κινητής και ακίνητης περιουσίας των μετατρεπόμενων φορέων περιέρχεται στα νέα Ταμεία τα οποία θεωρούνται καθολικοί διάδοχοι.*»), αντικαταστάθηκε ως εξής:

«Το σύνολο της κινητής και ακίνητης περιουσίας των μετατρεπόμενων φορέων ή κλάδων αυτών περιέρχεται στα νέα Ταμεία, τα οποία θεωρούνται καθολικοί διάδοχοι, χωρίς την καταβολή φόρων, τελών ή δικαιωμάτων υπέρ του Δημοσίου, Ο.Τ.Α. ή άλλου προσώπου.

Τυχόν εκκρεμείς δίκες με διάδικο τους μετατρεπόμενους ασφαλιστικούς φορείς συνεχίζονται στο όνομα των νέων Ταμείων χωρίς διακοπή.

Για τη μεταβίβαση της κυριότητας των ακινήτων εκδίδεται διαπιστωτική πράξη από τον Υπουργό Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, η οποία μεταγράφεται ατελώς στα οικεία βιβλία του Υποθηκοφυλακείου ή στα κτηματικά γραφεία.».

5. Κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 20 του άρθρου 6 του ν. 3029/2002 εκδόθηκε η Φ.80000/23358/1107/31.12.2003 Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Β' 2), με την οποία ορίστηκαν τα εξής:.

Άρθρο 1 (Σύσταση):

«Ο Κλάδος Προνοίας του Ταμείου Συντάξεων και Προνοίας Προσωπικού Α.Τ.Ε. μετατρέπεται σε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου όπως προβλέπεται από τη διάταξη της παρ. 20 του άρθρου 6 του ν. 3029/2002 και αποτελεί αυτοτελή, αυτόνομο και αυτοδιοικούμενο φορέα εδρεύοντα στην Αθήνα και διεπόμενο από τις διατάξεις του παρόντος Κανονισμού. Η επωνυμία του νέου Ταμείου είναι «ΑΛΛΗΛΟΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ».

Άρθρο 2 (Σκοπός του Ταμείου)

«Σκοπός του Ταμείου Προνοίας είναι η χορήγηση εφάπαξ βοηθημάτων στους ασφαλισμένους σε αυτό και στα μέλη της οικογένειας των ασφαλισμένων, που πεθαίνουν, σύμφωνα με αυτά που ειδικότερα ορίζονται στα επόμενα άρθρα».

Άρθρο 3 (Πρόσωπα που ασφαλίζονται – Εξαιρέσεις)

1. Στην ασφάλιση του Ταμείου υπάγονται σύμφωνα με τους όρους του παρόντος καταστατικού οι μόνιμοι υπάλληλοι καθώς και τα πρόσωπα που

παρέχουν εξαρτημένη εργασία ορισμένου ή αορίστου χρόνου με αμοιβή στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας...

2. Από την ασφάλιση του Ταμείου εξαιρούνται τα πρόσωπα που δεν απασχολούνται στην Τράπεζα κατά κύριο επάγγελμα καθώς και εκείνα που παρέχουν υπηρεσία ή εργασία ευκαιριακή.

Άρθρο 15 (Προϋποθέσεις χορήγησης παροχών)

1. Δικαίωμα για λήψη εφάπαξ βοηθήματος έχει ο ασφαλισμένος στις παρακάτω περιπτώσεις:

α)...., β)...., γ)...

Άρθρο 22 (Επιστροφή εισφορών)

Σε περιπτώσεις αποχώρησης ασφαλισμένων από την υπηρεσία της Α.Τ.Ε., όπου δεν συντρέχουν οι χρονικές προϋποθέσεις για την απόληψη εφάπαξ βοηθήματος και εφόσον έχουν χρόνο ασφάλισης στο Ταμείο τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια συμπληρωμένα, επιστρέφονται άτοκα οι προβλεπόμενες από το άρθρο 8 εισφορές του ασφαλισμένου, που καταβλήθηκαν κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του...».

6. Στο άρθρο 180 παράγραφος 1.Ζ περ. γ' του ν. 4261/2014 (Α' 107) ορίζεται ότι:

«Στα ως άνω αλληλοβοηθητικά ταμεία επιβάλλονται αναλόγως οι κυρώσεις της υπουργικής απόφασης Φ.51010/1821/16 (Β' 370/2004), όπως ισχύει».

7. Με την αριθμ. 46-1/27.7.2012 (Β' 2208) απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος και τέθηκε αυτή σε καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης.

8. Στο άρθρο 22 παράγραφος 5 του Συντάγματος ορίζεται ότι:

«Το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει».

9. Στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 43 του Συντάγματος ορίζεται ότι:

«1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκδίδει τα διατάγματα που είναι αναγκαία για την εκτέλεση των νόμων και δεν μπορεί ποτέ να αναστείλει την εφαρμογή τους ούτε να εξαιρέσει κανέναν από την εκτέλεσή τους.

2. Ύστερα από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού επιτρέπεται η έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων, με ειδική εξουσιοδότηση νόμου και μέσα στα όριά της. Εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της

διοίκησης επιτρέπεται προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει του όλου νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, και από την υπαγωγή σε αυτές των όσων τέθηκαν υπόψη του Τμήματος από την ερωτώσα Υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

10. Ο συνταγματικός νομοθέτης περιέβαλε με αυξημένο κύρος την κοινωνική ασφάλιση με γνώμονα την ασφαλιστική κάλυψη ολόκληρου του εργαζόμενου πληθυσμού της χώρας και την προστασία του ασφαλιστικού κεφαλαίου. Στον κοινό νομοθέτη ανέθεσε την εξειδίκευσή της ανάλογα με τις περιστάσεις, ο οποίος κατά την επιδίωξη του σκοπού αυτού έχει ευρεία εξουσία για τη ρύθμιση των σχετικών θεμάτων, υποκείμενος μόνο σε περιορισμούς που επιβάλλονται από άλλες συνταγματικές διατάξεις. Το Σύνταγμα δεν επέβαλε στον κοινό νομοθέτη περιορισμό, ως προς τον τρόπο οργάνωσης και διοίκησης των φορέων της κοινωνικής ασφάλισης (πρβλ. ΣΤΕ 2199/2010, δημοσιευμένη στη ΝΟΜΟΣ).

11. Με τη διάταξη της παραγράφου 20 του άρθρου 6 του ν. 3029/2002, όπως το α' εδάφιο αυτής αντικαταστάθηκε με το άρθρο 138 παρ. 8 του ν. 3655/2008, σε μια προσπάθεια ορθολογικής αναμόρφωσης του συστήματος ασφάλισης για πρόνοια με στόχο τη βιωσιμότητα των ασφαλιστικών ταμείων, δόθηκε η δυνατότητα μετατροπής σε ν.π.ι.δ., Κλάδων ή Τομέων Προνοίας που προηγουμένως λειτουργούσαν αυτοτελώς σε Ταμεία συνεστημένα με την μορφή ν.π.δ.δ. και χορηγούσαν εφάπαξ βοηθήματα, με καταβολή εισφορών μόνον από τους εργαζόμενους (άρα προϋπόθεση για την μετατροπή σε ν.π.ι.δ. ήταν η μη καταβολή εισφοράς από τους εργοδότες). Με βάση την ευχέρεια αυτή μετατράπηκε σε ν.π.ι.δ. ο Κλάδος Προνοίας του Ταμείου Συντάξεων και Προνοίας Προσωπικού Α.Τ.Ε. ο οποίος, μετά την μετατροπή του αυτή, λειτουργεί ουσιαστικά ως Αλληλοβοηθητικό Ταμείο Κοινωνικής Ασφάλισης, που αποδίδει εφάπαξ παροχή στους ασφαλισμένους του.

12. Το Αλληλοβοηθητικό αυτό Ταμείο Πρόνοιας Εργαζομένων Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος είναι υποχρεωτικής ασφάλισης, όπως συνάγεται ευθέως από τα άρθρα 3 και 22 του εγκριθέντος, με την υπ' αριθμ. Φ.80000/23358/1107/31.12.2003 κοινή απόφαση των Υφυπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καταστατικού του, όπου στο μεν άρθρο 3 αυτού, ρητά προβλέπεται η υπαγωγή στην ασφάλιση του Ταμείου τούτου, των μονίμων υπαλλήλων, καθώς και των προσώπων που παρέχουν εξαρτημένη εργασία ορισμένου ή αορίστου χρόνου, με αμοιβή στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας, στο δε άρθρο 22 του ίδιου καταστατικού προβλέπεται ότι, η επιστροφή εισφορών γίνεται μόνο σε περιπτώσεις αποχώρησης ασφαλισμένων από την υπηρεσία της Α.Τ.Ε, όταν δεν συντρέχουν οι χρονικές προϋποθέσεις για την απόληψη εφάπαξ βοηθήματος, ήτοι ταυτίζεται η ασφάλιση με την εργασία στην Τράπεζα αυτή, χωρίς να παρέχεται η δυνατότητα, έστω και με κάποια άλλη διάταξη του εν λόγω καταστατικού, διακοπής της ασφάλισης για άλλη αιτία.

13. Από τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 4 παρ. 1 και 5, 22 παρ. 5, 25 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος, συνάγεται ότι η κοινωνική ασφάλιση αναγνωρίζεται από το Σύνταγμα ως θεσμική εγγύηση των εργαζομένων, στο πλαίσιο της οποίας ο κοινός νομοθέτης, διαθέτοντας ευρεία προς τούτο εξουσία και λαμβάνοντας υπόψη τις εκάστοτε κρατούσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, θέτει τους κανόνες για την ασφαλιστική κάλυψη και προστασία του εργαζόμενου πληθυσμού έναντι συγκεκριμένων ασφαλιστικών κινδύνων (όπως είναι το γήρας, ο θάνατος, η αναπηρία, η ασθένεια, η ανεργία) με γνώμονα αφ' ενός την προστασία του ασφαλιστικού κεφαλαίου και την εξυπηρέτηση της αναλογιστικής βάσεως, στην οποία στηρίζεται η οικονομία των φορέων κοινωνικής ασφαλίσεως, δηλαδή την προστασία της βιωσιμότητας των κοινωνικοασφαλιστικών οργανισμών, χάριν και των μελλοντικών γενεών και αφ' ετέρου την διασφάλιση υπέρ των συνταξιούχων, οι οποίοι διά της εργασίας των συνέβαλαν στην δημιουργία του δημοσίου πλούτου, ενός ικανοποιητικού επιπέδου διαβιώσεως, όσο το δυνατόν εγγύτερου σε εκείνο που είχαν κατακτήσει κατά τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου.

14. Μεταξύ δε των παροχών, οι οποίες κατατείνουν στον ανωτέρω σκοπό δεν είναι μόνον οι περιοδικές παροχές (συντάξεις, κύριες και επικουρικές, μερίσματα, βοηθήματα) αλλά και οι εφάπαξ παροχές που χορηγούνται κατά την συνταξιοδότηση, οι οποίες, κατά τα παγίως γεινόμενα δεκτά, είναι δημοσίου δικαίου κοινωνικοασφαλιστικές παροχές (πρβλ. ΑΕΔ 3, 4 και 5/2007, ΣΤΕ 121/2012, ΟΛΣΤΕ. 734/2016, ΣΤΕ 7μ. 583/2021, Εφ.Αθ. 3898/2022) υπαγόμενες και αυτές στο καθεστώς προστασίας του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος. Η υπαγωγή δηλαδή στο άρθρο 22 Σ ισχύει ακόμη και στην περίπτωση εκείνη, κατά την οποία οι εφάπαξ χορηγούμενες παροχές χορηγούνται από φορείς κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίοι οργανώνονται από το νομοθέτη ως νπιδ, προερχόμενα από μετατροπή νπδδ συνοδευόμενη από μεταφορά της περιουσίας των νπδδ στα νπιδ, και υπό την προϋπόθεση, βεβαίως, ότι τα εν λόγω νπιδ εξακολουθούν να αποτελούν φορείς υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης εφόσον, δηλαδή, η υπαγωγή στην ασφάλισή τους, με βάση τις καταστατικές τους ρυθμίσεις, χαρακτηρίζεται ως υποχρεωτική για τους ασφαλισμένους τους, οι οποίοι καταβάλλουν υποχρεωτικώς ασφαλιστικές εισφορές ορισμένου ύψους, διέπονται δε, οι εν λόγω ασφαλιστικοί φορείς, από ειδικό κανονιστικό πλαίσιο, όπως είναι αυτό που θεσπίζεται στην παράγραφο 20 του άρθρου 6 του ν. 3029/2002 (ΣΤΕ 7μ. 2429/2018, 1554/2018, πρβλ. 960/2017).

15. Συνεπώς, όσοι Κλάδοι Πρόνοιας πρώην (συνεστημένων με την μορφή ν.π.δ.δ.) Ταμείων, μετατράπηκαν σε ν.π.ι.δ., στα πλαίσια του άρθρου 6 παρ. 20 του ν. 3029/2002, στα οποία παραμένει (και μετά την μετατροπή τους από ν.π.δ.δ. σε ν.π.ι.δ.) υποχρεωτική, κατά τα άνω, η ασφάλιση σε αυτά των ασφαλισμένων τους (όπως εν προκειμένω το Αλληλοβοηθητικό Ταμείο Πρόνοιας Εργαζομένων Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος) και τα οποία συνεχίζουν να χορηγούν δημοσίου δικαίου κοινωνικοασφαλιστικές παροχές (εφάπαξ βοηθήματα), αποτελούν στην ουσία (και με βάση τα ως άνω νομολογικά δεδομένα) φορείς ομόλογους προς φορείς δημόσιας υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίοι υπάγονται στη συνταγματική προστασία του άρθρου 22 παρ. 5 Σ.

16. Περαιτέρω, και όσον αφορά στο πλαίσιο εποπτείας των εν λόγω νέων (μετατραπέντων σε ν.π.ι.δ.) Ταμείων, αυτό οριοθετείται και καθορίζεται ρητά από τις διατάξεις της παραγράφου 20 του άρθρου 6 του ν. 3029/2002, καθώς

επίσης και από τις μεταγενέστερες ρυθμίσεις της παραγράφου 1.Ζ του άρθρου 180 του ν. 4261/2014, και συνίσταται στα εξής: α) υποχρέωση υποβολής προς έγκριση στους Υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ήδη Κοινωνικής Ασφάλισης) της σχετικής αναλογιστικής μελέτης, η οποία συνοδεύει τις αποφάσεις των Δ.Σ, των προαναφερόμενων Ταμείων, μέσω των οποίων καθορίζεται το ύψος των παρεχόμενων εφάπαξ βοηθημάτων για τους ασφαλισμένους και τους συνταξιούχους τους, και τούτο προκειμένου να διασφαλισθεί η αναλογιστική ισορροπία κάθε Ταμείου, β) ανακαθορισμός του χορηγούμενου από τα Ταμεία αυτά εφάπαξ βοηθήματος, καθώς και των όρων χρηματοδότησής του, με κοινή απόφαση των ως άνω Υπουργών, μετά από πρόταση των οργάνων διοίκησης των νέων Ταμείων και σύνταξη αναλογιστικής μελέτης που υποβάλλεται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Υποθέσεων) και εγκρίνεται με την ίδια απόφαση, γ) υποχρεωτική ανά διετία εκπόνηση από τα Ταμεία αυτά αναλογιστικών μελετών, υποβαλλομένων προς έγκριση στο Υπουργείο Εργασίας, προκειμένου έτσι να διαπιστώνεται η οικονομική πορεία τους, δ) υποβολή κατ' έτος, στην Εθνική Αναλογιστική Αρχή, αναλογιστικών μελετών και οικονομικών καταστάσεων για τον έλεγχο της βιωσιμότητάς τους, ε) έκδοση απόφασης του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Υποθέσεων) μετά από σύμφωνη γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, μέσω της οποίας προσδιορίζεται το σύστημα (κεφαλαιοποιητικό, αντίστοιχο με εκείνο των Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης ή διανεμητικό προκαθορισμένων εισφορών με νοητή κεφαλαιοποίηση) που ακολουθούν τα εν λόγω Ταμεία, όσον αφορά στη χορήγηση των εφάπαξ παροχών τους οπότε, στη μεν περίπτωση επιλογής του πρώτου – κεφαλαιοποιητικού – συστήματος, τυγχάνουν εφαρμογής τα άρθρα 7 και 8 του ν. 3029/2002, όπως ισχύουν, στη δε επιλογή του δεύτερου - διανεμητικού συστήματος – οι όροι και οι προϋποθέσεις των επενδύσεων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, μετά από γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής και της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και τέλος ε) επιβολή αναλόγως, στα νέα αυτά Ταμεία, των διοικητικών κυρώσεων, που προβλέπονται στην υπουργική απόφαση Φ51010/1821/16/2004 (Β' 370/2004) και επιβάλλονται στα ΤΕΑ, σε περίπτωση διαπίστωσης παραβάσεων του νόμου ή σοβαρών παρεκκλίσεων στην λειτουργία τους, που μπορούν να

προκαλέσουν οποιαδήποτε δυσλειτουργία επιζήμια για τα συμφέροντα των ασφαλισμένων και των δικαιούχων προσώπων ή να θέσουν σε κίνδυνο τη φερεγγυότητα και τη βιωσιμότητά τους.

17. Συνεπώς, από τις ισχύουσες διατάξεις προκύπτει, κατ' αρχήν, διμερές εποπτικό σχήμα, αποτελούμενο από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και την Εθνική Αναλογιστική Αρχή, το οποίο καθίσταται στη συνέχεια τριμερές, με την εμπλοκή και της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (μέσω της ανάθεσης και σε αυτήν, από τις ίδιες διατάξεις, επί μέρους αρμοδιοτήτων).

18. Ως εποπτεία καλείται ο έλεγχος τον οποίο ασκεί η πολιτεία στους αυτοδιοικούμενους Δημόσιους Οργανισμούς και Νομικά Πρόσωπα, που επιτυγχάνεται με την ανάθεση αρμοδιοτήτων στα εκάστοτε καθοριζόμενα όργανα του Κράτους ή άλλων νομικών προσώπων, προκειμένου αφενός να επεμβαίνουν στη λειτουργία κυρίως των ν.π.δ.δ. ή ακόμη και των ν.π.ι.δ., με σκοπό την εξασφάλιση της συνοχής της εννόμου τάξεως και την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής, και αφετέρου να παρακολουθούν την πραγματοποίηση των ανατεθειμένων σε αυτά σκοπών και τηρήσεως των κειμένων διατάξεων, καθώς και της προλήψεως ή καταστολής καταστάσεων αντιθέτων προς το δημόσιο συμφέρον. Οι φορείς που λειτουργούν ως ν.π.ι.δ. απολαύουν ευρύτερης αυτονομίας. Εδώ η κοινωνική ασφάλιση πραγματοποιείται εντός του ενδοσωματειακού πλαισίου. Η εσωτερική οργάνωση και λειτουργία αυτών διέπεται από τις διατάξεις των καταστατικών τους. Η ελευθερία όμως αυτή εμφανίζεται περιορισμένη, όταν τα ν.π.ι.δ. λειτουργούν καθ' υποκατάσταση της υποχρεωτικής ασφάλισης. Στην περίπτωση τους το κράτος μπορεί να παρέμβει για να ρυθμίσει με κανόνες αναγκαστικού δικαίου τη λειτουργία τους, ενώ ασκεί επ' αυτών στενή εποπτεία.

19. Εφόσον η ανωτέρω επέμβαση ρυθμίζεται από ειδικούς κανόνες διοικητικής φύσεως, καλείται «διοικητική» και πρέπει να προβλέπεται ειδικώς, οι δε διατάξεις καθορίζουν τα μέσα και τα όριά της, δοθέντος ότι αποτελεί περιορισμό της δεδομένης αυτοτέλειας των νομικών προσώπων (εν προκειμένω των Ασφαλιστικών Ταμείων, είτε αυτά λειτουργούν με τη μορφή ν.π.δ.δ. είτε με τη μορφή ν.π.ι.δ.). Η επί των πράξεων των οργάνων των

Ταμείων αυτών εποπτεία, μπορεί να περιλαμβάνει την έγκριση, ρητή ή σιωπηρή, όλων ή ορισμένων εξ αυτών (σχετ. Γνωμ. ΝΣΚ 214/2013 και 545/2008).

20. Η εν λόγω εποπτεία, ασκούμενη δια διοικητικών πράξεων του εποπτεύοντος οργάνου, δύναται να περιλαμβάνει επεμβάσεις που αφορούν είτε τα όργανα είτε τις πράξεις των εποπτευόμενων νομικών προσώπων. Η επί των οργάνων των νομικών προσώπων εποπτεία, είναι σχετική με τα συγκροτούντα τα όργανα αυτά πρόσωπα και δύναται να αφορά τον διορισμό αυτών, την απομάκρυνση των ακατάλληλων, την επιβολή κυρώσεων επί των ασκούντων κακώς τα καθήκοντά τους κ.λ.π. Η επί των πράξεων εποπτεία δύναται να περιλαμβάνει την έγκριση, ρητή ή σιωπηρή, ορισμένων αποφάσεων, τη δυνατότητα ακύρωσης ή αναστολής εκτέλεσης συγκεκριμένων αποφάσεων, την διενέργεια ορισμένων πράξεων σε περίπτωση άρνησης των οργάνων των εποπτευόμενων νομικών προσώπων κ.λ.π.. Ο κοινός νομοθέτης οφείλει να λάβει όλα εκείνα τα μέτρα που είναι αναγκαία για την προάσπιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων, καθόσον, χωρίς την παρέμβασή του στον τρόπο λειτουργίας των εν λόγω νομικών προσώπων, ενδέχεται να κινδυνεύσουν τα δικαιώματα των ασφαλισμένων.

21. Το «ΑΛΛΗΛΟΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΤΕ» (Α.Τ.ΠΕ.Α.Τ.Ε.), που έχει συσταθεί ως ν.π.ι.δ. σύμφωνα με το άρθρο 1 του καταστατικού του, προήλθε από μετατροπή, δυνάμει της, κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 20 του άρθρου 6 του ν. 3029/2002, εκδοθείσας Φ. 80000/23358/1107/2004 ΚΥΑ, του Κλάδου Προνοίας του πρώην ν.π.δ.δ με την επωνυμία «ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ», ο οποίος (Κλάδος Προνοίας) λειτουργούσε στο Ταμείο αυτό (ΤΣΠ-ΑΤΕ) ξεχωριστά από τον Κλάδο Σύνταξης αυτού, έχοντας πλήρη οικονομική αυτοτέλεια σε σχέση με αυτόν και έτσι κατέστη καθολικός διάδοχος του Κλάδου αυτού. Συνεπώς το Α.Τ.ΠΕ.Α.Τ.Ε., μετά την σύστασή του με την ειδική ως άνω διάταξη του άρθρου 6 παρ. 20 του ν. 3029/2002, αποτελεί αυτοτελή, αυτόνομο και αυτοδιοικούμενο φορέα (ΑΠ 30/2023). Μετά δε την έγκριση με την ως άνω ΚΥΑ του καταστατικού του Α.Τ.ΠΕ.Α.Τ.Ε., τη δημοσίευσή του στο ΦΕΚ (07.01.2004) καθώς και κατ' επιταγή της εν λόγω ΚΥΑ, την καταχώρισή του στο βιβλίο των Σωματείων του Πρωτοδικείου Αθηνών (09.02.2004), ως προς

τις κανονιστικές του ρυθμίσεις απέκτησε το καταστατικό αυτό ισχύ ουσιαστικού νόμου (ΑΠ 30/2023). Περαιτέρω, η μετατροπή του Κλάδου Προνοίας του πρώην Τ.Σ.Π.Α.Τ.Ε. (το οποίο λειτουργούσε με τη μορφή ν.π.δ.δ.), σε ν.π.ι.δ. (Α.Τ.Π.Ε.Α.Τ.Ε.), δεν μετέβαλε το σκοπό του, ο οποίος εξακολουθεί να είναι η χορήγηση εφάπαξ βοηθήματος στους ασφαλισμένους σ' αυτό και στα μέλη της οικογένειας των ασφαλισμένων, που πεθαίνουν (βλ. διάταξη άρθρου 2 του εγκριθέντος με την παραπάνω ΚΥΑ καταστατικού του Α.Τ.Π.Ε.Α.Τ.Ε, ταυτόσημη με εκείνη του άρθρου 31 του προϊσχύσαντος καταστατικού του πρώην Τ.Σ.Π.Α.Τ.Ε.).

22. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι, το Αλληλοβοηθητικό Ταμείο Προνοίας των εργαζομένων της ΑΤΕ, δεν εμπίπτει στις διατάξεις των άρθρων 21 του ν. 281/ 1914 «Περί σωματείων» και 33 - 39 του β.δ. της 15ης/20ης.05. 1920 «Περί επαγγελματικών σωματείων», όπου ρυθμίζεται η ίδρυση αλληλοβοηθητικών ταμείων, τα οποία αποτελούν διακεκριμένα αυτοτελή νομικά πρόσωπα σε σχέση προς τη βασική συνδικαλιστική οργάνωση, τα μέλη της οποίας είναι και μέλη του αλληλοβοηθητικού ταμείου. Οι διατάξεις αυτές, που διατηρήθηκαν σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, κατά τη διάταξη του εδαφίου β ` του άρθρου 12 ΕισΝΑΚ, καταργήθηκαν μετά την 21.4.1967 και επανήλθαν σε ισχύ κατά τις διατάξεις του ν.δ. 42/1974 «Περί αποκατάστασης των συνδικαλιστικών ελευθεριών και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων», ίσχυσαν υπό το καθεστώς του ν. 330/1976 «Περί επαγγελματικών σωματείων και ενώσεων και διασφάλισης της συνδικαλιστικής ελευθερίας» (άρθρο 2 αυτού) και εξακολουθούν να ισχύουν υπό το καθεστώς του ν. 1264/1982 «Για τον εκδημοκρατισμό του συνδικαλιστικού κινήματος και την κατοχύρωση των συνδικαλιστικών ελευθεριών των εργαζομένων», κατά τη διάταξη του άρθρου 4 του οποίου σκοπός της συνδικαλιστικής οργανώσεως είναι, μεταξύ άλλων, και η ικανοποίηση των ασφαλιστικών και κοινωνικών συμφερόντων των μελών της, ενώ είναι δυνατή η από τη συνδικαλιστική οργάνωση δημιουργία ειδικών κεφαλαίων προς εξυπηρέτηση ορισμένων εκτάκτων σκοπών αλληλεγγύης και αλληλοβοηθείας των μελών τους. Ενόψει των ανωτέρω, τα αλληλοβοηθητικά αυτά ταμεία (τα οποία αντιδιαστέλλονται σαφώς από εκείνα που προέρχονται από μετατροπή σε ν.π.ι.δ., στο πλαίσιο της παραγράφου 20 του άρθρου 6 του ν. 3029/2002, πρώην Κλάδων ή Τομέων Προνοίας που λειτουργούσαν με τη

μορφή ν.π.δ.δ.) αποτελούν ιδιωτικούς ασφαλιστικούς οργανισμούς επικουρικής ασφάλισης, χωρίς να ασκούν εξουσία, και λειτουργούν ως σωματεία, επί των οποίων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 78 επ. ΑΚ ως και οι καταστατικές αυτών διατάξεις (ΑΠ 1043/2020, ΑΠ 1318/2018, ΑΠ 1373/2017, ΑΠ 1646/2017 Τ.Ν.Π. «ΝΟΜΟΣ», ΑΠ 548/2012 ΧριδΔ 2012 655, ΑΠ 813/2011, ΑΠ 426/2010 Τ.Ν.Π. «ΝΟΜΟΣ», ΑΠ 1466/ 1999 ΕΕργΔ 2000 1100).

23. Περαιτέρω, από τις διατάξεις του άρθρου 180 του ν. 4261/2014, στις οποίες ορίζεται ο τρόπος διαχείρισης των πόρων των αλληλοβοηθητικών ταμείων του άρθρου 6 παρ. 20 του ν. 3029/2002, προκύπτει ότι το ανωτέρω ν.π.ι.δ., από την άποψη του εν γένει σκοπού, τον οποίο επιδιώκει και του δημοσίου συμφέροντος που αυτός εξυπηρετεί, εμπίπτει στην προστασία του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος, που αναθέτει στο κράτος τη μέριμνα για την κοινωνική ασφάλιση (κύριας, επικουρικής και Προνοίας) των εργαζομένων, ενώ από τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της ασφάλισης σε αυτό, την υποχρέωσή του να συντάσσει και να υποβάλλει στην Εθνική Αναλογιστική Αρχή αναλογιστικές μελέτες και οικονομικές καταστάσεις, από το γεγονός ότι υπάγεται στην εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης αναφορικά με την σύνταξη αναλογιστικών μελετών και τη βιωσιμότητά του, από τον τρόπο σύστασής του, με βάση τα ειδικώς προβλεπόμενα στη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 20 του ν. 3029/2002, στοιχεία, τα οποία, σαφώς δεν προσιδιάζουν στη συνήθη εποπτεία και τον έλεγχο που ασκείται επί των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, αλλά ούτε και σε σωματειακής φύσης οργανισμούς, και τα οποία (ως άνω χαρακτηριστικά) ασκούν αποφασιστική επιρροή στη διοίκηση και λειτουργία του, θεωρείται φορέας υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης, ομόλογος προς τους δημόσιους φορείς υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης. Μετά λοιπόν την, κατά τα άνω, μετατροπή – σύστασή του, το Α.Τ.Π.Ε.Α.Τ.Ε., φέρει μεν ένδυμα ν.π.ι.δ., το οποίο όμως, δεν έχει, ενόψει και του σκοπού που επιτελεί (χορήγηση εφάπαξ βοηθήματος) και της καθιέρωσης, με βάση τις καταστατικές του ρυθμίσεις, ως υποχρεωτικής, της υπαγωγής στην ασφάλιση Προνοίας που παρέχει στους ασφαλισμένους του, το χαρακτήρα σωματείου, ώστε να δημιουργούνται συμβατικές δεσμεύσεις από τυχόν αποφάσεις των οργάνων του, οι οποίες είναι ανίσχυρες εφόσον δεν έχουν εγκριθεί κατά το περιεχόμενό τους, με την έκδοση σχετικής ΚΥΑ, η

οποία έγκριση – και μόνον αυτή – προσδίδει, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, κανονιστικό περιεχόμενο (ήτοι ισχύ ουσιαστικού νόμου) στις εν λόγω ρυθμίσεις (ad hoc ΑΠ 29, 30/2023).

24. Το γεγονός εξάλλου, ότι στη διάταξη του προτελευταίου εδαφίου της παραγράφου 20 του άρθρου 6 του ν. 3029/2002 (όπως το εδάφιο αυτό προστέθηκε με την παράγραφο 20 του άρθρου 6 του ν. 3029/2022), ρητή πρόβλεψη για έγκριση, με την έκδοση σχετικής ΚΥΑ, των αποφάσεων – προτάσεων των οργάνων διοίκησης των ως άνω (μετατραπέντων σε ν.π.ι.δ.) Ταμείων, υφίσταται μόνον αναφορικά με τις περιπτώσεις ανακαθορισμού του ύψους του παρεχόμενου στους ασφαλισμένους και συνταξιούχους τους εφάπαξ βοηθήματος, καθώς και των όρων χρηματοδότησής τους, δεν σημαίνει (με επιχείρημα εξ αντιδιαστολής), ότι ανάλογη έγκριση δεν απαιτείται και σε όλες τις άλλες (μη σχετιζόμενες με τα ως άνω ζητήματα) προτάσεις των ανωτέρω οργάνων διοίκησης των νέων αυτών Ταμείων, για αντικατάσταση - τροποποίηση των ρυθμίσεων του Καταστατικού τους. Τούτο δε, διότι, η εν λόγω ρητή αναφορά του νομοθέτη, για έκδοση σχετικής εγκριτικής ΚΥΑ, στις σχετιζόμενες με τον ανακαθορισμό του εφάπαξ και των όρων χρηματοδότησης των Ταμείων αυτών τροποποιήσεις του Καταστατικού τους, δεν έγινε, προς τον σκοπό της αποκλειστικής οριοθέτησης των ζητημάτων στα οποία και μόνο περιορίζεται η αποφασιστική αρμοδιότητα των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αλλά προκειμένου να καταστήσει σαφές, προς άρση κάθε αμφισβήτησης (πρβλ. Εφ. Αθ. 3898/2022), ότι η όλη σύνθετη διαδικασία μεταβολής του τρόπου υπολογισμού του εφάπαξ, καθώς και η μεταβολή των όρων χρηματοδότησης των νέων αυτών Ταμείων, που προϋποθέτει πρόταση των οργάνων διοίκησής τους, συνοδευόμενη από αναλογιστική μελέτη, που υποβάλλεται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ολοκληρώνεται τελικά με την έκδοση της εγκριτικής κοινής απόφασης των ανωτέρω Υπουργών, η οποία και αποτελεί την τελευταία πράξη της όλης σύνθετης αυτής διαδικασίας.

25. Είναι συνεπώς αυτονόητο ότι, η αντικατάσταση - τροποποίηση και οποιασδήποτε άλλης (και όχι μόνο των δύο προεκτεθεισών) ρύθμισης του Καταστατικού των ανωτέρω Ταμείων (εξαιρουμένων, βεβαίως εκείνων, που αφορούν στην κατάργηση – διάλυσή τους, την εκκαθάριση καθώς και την

διανομή του προϊόντος της περιουσίας τους, οι οποίες, δεν μπορεί να αποτελέσουν, σύμφωνα με όσα διεξοδικώς αναλύονται στις επόμενες παραγράφους της παρούσας, περιεχόμενο του Καταστατικού των εν λόγω Ταμείων, και πάντως δεν εντάσσονται στο πεδίο της κανονιστικής εξουσίας των ως άνω Υπουργών), προϋποθέτει απόφαση - πρόταση των οργάνων της διοίκησης τους (λ.χ. του Δ.Σ. αυτών) η οποία έχει γνωμοδοτικό (και όχι αποφασιστικό) χαρακτήρα και αποδοχή της από τους έχοντες την αποφασιστική αρμοδιότητα επ'αυτών ως άνω Υπουργούς, με την έκδοση της σχετικής εγκριτικής τους ΚΥΑ, χωρίς την οποία δεν είναι έγκυρη και άρα δεν ισχύει η αντικατάσταση - τροποποίηση των ρυθμίσεων αυτών (ΑΠ 1479/2021).

26. Περαιτέρω, προκύπτει ότι το εν λόγω Αλληλοβοηθητικό Ταμείο ιδρύθηκε βάσει των διατάξεων του άρθρου 6 παρ. 20 του ν. 3029/2002 και όχι με βάση την ιδιωτική βούληση, ύστερα από μετατροπή δημοσίου φορέα επικουρικής ασφάλισης και, κατ' επέκταση, μετά από διάθεση στο νέο φορέα περιουσιακών στοιχείων με δημόσιο χαρακτήρα, δεδομένου ότι η περιουσία του μετατρεπόμενου Κλάδου Προνοίας του πρώην ν.π.δ.δ. ΤΣΠ-ΑΤΕ κατέστη αυτοδικαίως περιουσία του νέου φορέα (Α.Τ.ΠΕ.Α.Τ.Ε.). Επομένως, η περιουσία του Ταμείου δεν έχει αναγνωρισθεί σ' αυτό με την έννοια της ατομικής ιδιοκτησίας, αλλά για να εξυπηρετηθούν μ' αυτήν οι κρατικοί σκοποί για τους οποίους αυτό συστάθηκε (πρβλ. ΟΛΣΤΕ 3101/2001 και ΣΤΕ 89/2001).

27. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 του Συντάγματος παρέχεται στον κοινό νομοθέτη η δυνατότητα να μεταβιβάζει στην εκτελεστική εξουσία την αρμοδιότητά του προς θέσπιση κανόνων δικαίου. Τίθεται δε, ο κανόνας ότι, η νομοθετική εξουσιοδότηση παρέχεται προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ως αρχηγό της εκτελεστικής εξουσίας, ο οποίος ασκεί τη μεταβιβαζόμενη αρμοδιότητα με την έκδοση προεδρικών διαταγμάτων. Κατ' εξαίρεση όμως, επιτρέπεται να ορισθούν ως φορείς της κατ' εξουσιοδότηση ασκούμενης νομοθετικής αρμοδιότητας και άλλα, εκτός του Προέδρου της Δημοκρατίας, όργανα της Διοίκησης, εφόσον πρόκειται για ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό (πρβλ. ΣΤΕ 1985/2014, 2325/2013 κ.α.). Επίσης, όπως γίνεται παγίως δεκτό, η νομοθετική εξουσιοδότηση για να είναι νόμιμη, πρέπει να είναι ειδική και

ορισμένη, δηλαδή να προβαίνει σε συγκεκριμένο προσδιορισμό του αντικειμένου της και να καθορίζει τα όριά της σε σχέση προς αυτό. Επομένως, η εξουσιοδοτική διάταξη δεν πρέπει να είναι γενική και αόριστη, ασχέτως αν είναι ευρεία ή στενή, αν περιλαμβάνει δηλαδή μεγάλο ή μικρό αριθμό περιπτώσεων τις οποίες η Διοίκηση μπορεί να ρυθμίσει κανονιστικώς βάσει της νομοθετικής εξουσιοδότησης (πρβλ. Στε 3051/2014 7μ.).

28. Όπως αναφέρεται και στο υπ' αριθμ πρωτ. 108193/8.12.2023 συμπληρωματικό έγγραφο της αρμόδιας Υπηρεσίας, το αρχικό καταστατικό του εν λόγω Ταμείου, που είναι το μόνο που εγκρίθηκε νόμιμα από τους συναρμόδιους Υπουργούς Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με την προεκτεθείσα (υπ' αριθμ. Φ. 80000/2358/1107/31-12-2003 - ΦΕΚ τ. Β' /07-01-2004) ΚΥΑ), δεν υπάρχει διάταξη που να προβλέπει την διάλυση του Ταμείου. Η διάταξη που προέβλεψε διάλυση τέθηκε το πρώτον το 2008, με τροποποίηση του άρθρου 7 του ως άνω καταστατικού, η οποία ουδέποτε περιήλθε σε γνώση του εποπτεύοντος Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Εξάλλου, και όλες οι επόμενες τροποποιήσεις του καταστατικού, που έγιναν από τη Διοίκηση του Ταμείου τα έτη 2011, 2014, 2019 και το Μάιο του 2023, στις οποίες, εκτός των άλλων, περιλήφθηκαν σε αυτό διατάξεις λ.χ. για αλλαγή της ιδιότητας των υποχρεωτικά υπακτέων στην ασφάλισή του προσώπων (αντί μονίμων υπαλλήλων και προσώπων παρεχόντων εξαρτημένη εργασία ορισμένου και αορίστου χρόνου με αμοιβή στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, σε μονίμων υπαλλήλων και προσώπων παρεχόντων εξαρτημένη εργασία ορισμένου και αορίστου χρόνου με αμοιβή «έως και την 27.07.2012» στην Τράπεζα αυτή) και συνακόλουθη αλλαγή της επωνυμίας του σε ΑΛΛΗΛΟΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΝΟΙΑΣ «ΠΡΩΗΝ» ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ – Α.Τ.Π.Π.Ε.Α.Τ.Ε., για τη θέση σε εκκαθάριση του Ταμείου, σε περίπτωση που τυχόν αποφασιστεί η διάλυσή του και για τη περιέλευση των εναπομεινάντων περιουσιακών στοιχείων του στα μέλη του, καθώς και στους νόμιμους κληρονόμους τους, ομοίως δεν τέθηκαν υπόψη του ίδιου Υπουργείου.

29. Και, ναι μεν, οι σχετικές με την αλλαγή της ιδιότητας των υποχρεωτικά υπακτέων στην ασφάλισή του προσώπων και την αλλαγή της επωνυμίας του τροποποιήσεις, θα μπορούσαν να ενταχθούν στο αρχικώς εγκριθέν Καταστατικό του Α.Τ.Π.Π.Ε.Α.Τ.Ε., και να ισχύσουν, ως νέες (κατά τροποποίησή

του) κανονιστικές ρυθμίσεις αυτού, μόνο μετά την έγκρισή τους (με έκδοση ΚΥΑ) από τους συναρμόδιους προς τούτο Υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (οι οποίοι, άλλωστε, είχαν εκδώσει και την σχετική με την μετατροπή – σύστασή του – ΚΥΑ), τούτο όμως ουδέποτε συνέβη, με αποτέλεσμα οι εν λόγω τροποποιήσεις αυτές να παραμείνουν ανίσχυρες.

30. Ωστόσο όμως, οι σχετικές με την διάλυση και θέση σε εκκαθάριση της περιουσίας του Α.Τ.Π.Ε.Α.Τ.Ε., καθώς τη διανομή του προϊόντος της εν λόγω εκκαθάρισης στα μέλη του Ταμείου τούτου, δεν θα μπορούσαν να ενταχθούν στο Καταστατικό του. Και τούτο διότι, τα δημόσια νομικά πρόσωπα (και για την ταυτότητα του νομικού λόγου και τα εξομοιούμενα με αυτά ν.π.ι.δ. – όπως το προκείμενο Ταμείο – που επιτελούν δημόσιο σκοπό), ιδρύονται με νόμο και κατά την ειδική διαδικασία που ενδεχομένως προβλέπει ο νομοθέτης και δύνανται να καταργηθούν (διαλυθούν) και πάλι με νόμο ή από την ενεργούσα, κατά νομοθετική εξουσιοδότηση, κανονιστική διοίκηση (βλ. Διοικ. Δίκαιο Α. Γέροντα, Σ. Λύτρα, Π. Παυλόπουλο, Γλ. Σιούτη, Σπ. Φλογαΐτη, Β΄ εκδ. 2010 σελ. 129, πρβλ ΣτΕ 7μ 3051/2014 σκ. 12). Στην κρινόμενη περίπτωση και ενόψει του ότι η δοθείσα με (την ερμηνευόμενη στενά ως κοινωνικοασφαλιστική- ΟλΣτΕ 1833/2001, 7μ. 2227/2013, 3450/2003, ΟΛΝΣΚ 102/2022, 274/2015) διάταξη του άρθρου 6 παρ. 20 του ν. 3029/2002 στον κανονιστικό νομοθέτη, από τον κοινό νομοθέτη, εξουσιοδότηση, αφορούσε μόνο τη σύσταση και όχι την κατάργηση (διάλυση) του Α.Τ.Π.Ε.Α.Τ.Ε., θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η σχετική περί κατάργησης του Ταμείου απόφαση, αποτελεί προϊόν αποκλειστικά και μόνο της βούλησης του κοινού νομοθέτη και ουδόλως επαφίεται στην ιδιωτική βούληση και εν προκειμένω σε τυχόν αποφάσεις των καταστατικών του οργάνων.

31. Συνεπώς, η κατάργηση (διάλυση) του Α.Τ.Π.Ε.Α.Τ.Ε. μπορεί να γίνει μόνο με πρωτοβουλία του (κοινού και όχι κανονιστικού) νομοθέτη, ο οποίος θα το πράξει με διάταξη τυπικού νόμου, σταθμίζοντας όλα τα δεδομένα, όπως την εκπλήρωση του σκοπού του Ταμείου, την ανεπάρκεια των οικονομικών του δεδομένων και τη βιωσιμότητά του (πρβλ. ΣτΕ 3051/2014, 2166/2002).

32. Είναι δε αυτονόητο ότι, το Ταμείο, ως φορέας ομόλογος προς δημόσιο φορέα υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης, που άρχισε, μετά την μετατροπή του σε ν.π.ι.δ., να λειτουργεί με περιουσιακά στοιχεία προερχόμενα από

μεταφορά περιουσίας ν.π.δ.δ. σε ν.π.ι.δ. και με εισφορές των υποχρεωτικά υπακτέων σε αυτό προσώπων, δηλαδή με ασφαλιστικό κεφάλαιο προοριζόμενο για την εκπλήρωση του δημοσίου σκοπού της αλληλοβοήθειας, ο οποίος εμπίπτει στη συνταγματική προστασία του άρθρου 22 παρ. 5 Σ, δεν μπορεί να τεθεί σε εκκαθάριση με βάση τις ισχύουσες για τα λοιπά νομικά πρόσωπα διατάξεις του ΑΚ, η δε περιουσία του, μετά την τυχόν διάλυση – κατάργησή του με νόμο, δεν δύναται να περιέλθει και να διανεμηθεί στα μέλη του, τα οποία έχουν δικαίωμα αποκλειστικά και μόνο για τη λήψη της χορηγούμενης από το Ταμείο αυτό εφάπαξ παροχής (όπως, άλλωστε, προβλέπεται και στα άρθρα 2, 15 έως 21 του εγκριθέντος, με την Φ.80000/23358/1107/31-12-2003 – ΦΕΚ τ. Β΄/7.1.2004 ΚΥΑ, Καταστατικού του) για την οποία και κατέβαλαν ασφαλιστικές εισφορές. Εξάλλου, η διάθεση της όποιας περιουσίας του Ταμείου μετά την κατάργησή του, επειδή ακριβώς έχει ταχθεί προς εξυπηρέτηση δημόσιου σκοπού (ασφάλισης Προνοίας) και ως εκ τούτου έχει καταστεί δημόσια, εναπόκειται στη βούληση του νομοθέτη, ο οποίος είναι και ο μόνος αρμόδιος να ρυθμίσει τα της τύχης της. Συνακόλουθα, τυχόν περιληφθείσα, στο καταστατικό του Ταμείου διάταξη, που προβλέπει εκκαθάριση της περιουσίας του και διανομή του προϊόντος αυτής στα μέλη του και στους κληρονόμους τούτων, είναι ανίσχυρη σύμφωνα με τους παραπάνω αναλυτικά αναφερόμενους λόγους. Για τους ίδιους λόγους είναι ανίσχυρος και ο ορισμός ως εκκαθαριστών, των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου, τα οποία εξακολουθούν να κατέχουν τις θέσεις τους ως εκλεγμένων μελών της διοίκησής του, και να τις διατηρούν μέχρι τη λήξη της θητείας τους ή την με οποιονδήποτε τρόπο παύση τους.

Απάντηση:

33. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στα υποβληθέν ερώτημα, το ΝΣΚ (ΣΤ΄ Τμήμα) γνωμοδότησε ομόφωνα, ως ακολούθως:

1) Το ν.π.ι.δ. με την επωνυμία «ΑΛΛΗΛΟΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» δεν μπορεί να διαλυθεί και να τεθεί σε εκκαθάριση με απόφαση των μελών του, διότι για τα ζητήματα αυτά αρμόδιος αποκλειστικά είναι ο κοινωνικοασφαλιστικός νομοθέτης και όχι η κανονιστικώς δρώσα διοίκηση, καθόσον η δοθείσα σε αυτή νομοθετική εξουσιοδότηση, δεν περιλαμβάνει τα ως άνω ζητήματα.

2) Δε νοείται εκκαθάριση της περιουσίας του παραπάνω Ταμείου, διότι αυτό, ως φορέας ομόλογος προς δημόσιο φορέα υποχρεωτικής κοινωνικής ασφάλισης, που άρχισε να λειτουργεί με περιουσιακά στοιχεία προερχόμενα από μεταφορά περιουσίας ν.π.δ.δ. σε ν.π.ι.δ. και με εισφορές των υποχρεωτικά υπακτέων σε αυτό προσώπων, δηλαδή με ασφαλιστικό κεφάλαιο προοριζόμενο για την εκπλήρωση του δημοσίου σκοπού της αλληλοβοήθειας, ο οποίος εμπίπτει στη συνταγματική προστασία του άρθρου 22 παρ. 5 Σ, δεν μπορεί να τεθεί σε εκκαθάριση με βάση τις ισχύουσες για τα λοιπά νομικά πρόσωπα διατάξεις του ΑΚ. Ως εκ τούτου, η διάθεση της όποιας περιουσίας του Ταμείου, μετά την τυχόν κατάργηση- διάλυσή του, εναπόκειται στη βούληση του νομοθέτη, ο οποίος είναι και ο μόνος αρμόδιος να ρυθμίσει τα της τύχης της.

3) Δεν είναι νόμιμος ο ορισμός των μελών του Δ.Σ. του Ταμείου ως εκκαθαριστών, οι οποίοι συνεχίζουν να ασκούν, με την ανωτέρω ιδιότητά τους (των μελών, δηλαδή, του Δ.Σ.) τη διοίκηση του Ταμείου μέχρι την λήξη της θητείας τους ή την με οποιονδήποτε τρόπο παύση τους.

4) Δεν είναι νόμιμη, τυχόν περιληφθείσα, με τροποποίηση του αρχικώς εγκριθέντος καταστατικού, διάταξη περί διανομής της περιουσίας του Ταμείου μετά την διάλυσή του και περιέλευση αυτής στα μέλη του ή στους νόμιμους κληρονόμους τους, όχι μόνο διότι, τέτοια διάταξη είναι ανίσχυρη σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν, αλλά και διότι, τα μέλη του Ταμείου έχουν δικαίωμα απόληψης, αποκλειστικά και μόνο, του χορηγούμενου εφάπαξ βοηθήματος με βάση τις προβλέψεις των άρθρων 2 και 15 του εγκριθέντος, με την Φ80000/23358/1107/31.12.2003 ΚΥΑ, Καταστατικού του.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 28/12/2023

Ο Πρόεδρος

Η εισηγήτρια

Χαράλαμπος Μπρισκόλας
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Γεωργία Ζουγανέλη
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

